

Disidenti mezi disidenty | Ilja Borisovič Budrajtskis

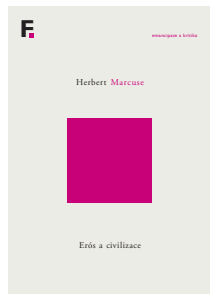
Kniha Ilji Budrajtskise (* 1981) je působivou mozaikou esejů, studií a úvah, v nichž autor mapuje historii, místo, tradici a roli disidentského hnutí v moderních sovětských a ruských dějinách. Nabízí však čtenáři mnohem více než jen přehled disidentských hnutí a uskupení a jejich (většinou) neúspěšných pokusů zlepšit společenské a politické klima (především) v Sovětském svazu – totiž obraz ruských a sovětských dějin posledních více než sto let, které vykazují silné rysy cykličnosti. Většina těchto disidentských hnutí měla silně levicová východiska a do značné míry se jen snažila uchovat v krystalicky čisté podobě levicové ideje, jež byly ve jménu politických zájmů vládnoucích elit postupem času přeznačovány.

Překlad Jana Kitzlerová.

Erós a civilizace | Herbert Marcuse

Německo-americký filosof rozvíjející kritickou teorii frankfurtské školy ve své knize *Erós a civilizace* (1955) zásadně přispěl k diskusím o smysluplnosti tzv. freudo-marxismu. Témata, koncepty a metody freudovské psychoanalýzy se pokusil skloubit s Marxovým projektem kriticky zaměřené filosofie. Dvojímu konceptuálnímu ohnisku u Marcuseho odpovídá podvojnost politického apelu: změnit svět, proměnit život. Plánované vydání Sochorova českého překladu znemožnily politické okolnosti po roce 1968, kniha tak vychází až nyní.

Překlad Lubomír Sochor.

O postfašismu | Gáspár Miklós Tamás

Konceptem postfašismu postihuje maďarský politický filosof G. M. Tamás adaptaci klasického, historického fašismu na nové podmínky liberální demokracie. Postfašismus i jeho historický předchůdce však mají podle Tamáse společného nepřítele: je jím univerzální občanství, jež je v autorově pojetí zároveň politickým jádrem osvícenského projektu. Předložený soubor Tamásových esejů je reprezentativním výběrem jeho promyšlení tohoto neblahého tématu, které v průběhu let neztratilo – chtělo by se říct, bohužel – nic ze své aktuálnosti.

Překlad Miluše Kotišová.

Emancipace a útlak. Kapitoly z politické filosofie

Martin Brabec

Práce analyzuje některá témata z oblasti politické filosofie – například vizi dějin, spory o definici svobody, tlak ekonomické moci jak na jedince, tak na stát jako celek, či dvě protikladné koncepce demokracie. Předkládaná témata nepředstavují disparátní entity, nýbrž jsou pojata jako rysy určitého jednotícího rámce, totiž různých forem útisku a k nim vztažené emancipace. Jako významný emancipační společenský nástroj kniha prezentuje nepodmíněný základní příjem.

Oligarchie | Jeffrey A. Winters

Oligarchové napříč dějinami a v různých částech světa jsou definováni bohatstvím, které je zdrojem jejich moci, zároveň je však vystavuje hrozbám. Úsilí oligarchů o nabytí majetku se liší v závislosti na těchto hrozbách a také na tom, zda se na donucování, na němž jsou založeny všechny majetkové nároky, podílejí přímo, anebo jen nepřímo, zda jednájí samostatně, nebo kolektivně. Různé varianty pak vyznačují čtyři typy oligarchie: válečnou, vládnoucí, sultanistickou a občanskou.

Překlad Marek Tomeček.

Společnost singularit. O strukturální proměně modernity Andreas Reckwitz

Zatímco průmyslové společnosti počátku 20. století produkovaly standardizované výrobky, města, organizace a subjekty, v našich pozdně moderních společnostech si ceníme výjimečnosti: jedinečných předmětů, zážitků, míst, jednotlivců, událostí a komunit. Autor zkoumá příčiny, struktury a důsledky takové společnosti singularit, v níž podle něj nyní žijeme. Ta systematicky produkuje nerovnost: trhy jsou založeny na logice „vítěz bere vše“, pracovní místa jsou polarizována, venkovské regiony zanedbávány a tradiční střední třída je odcizena. Dalším důsledkem singularizace je rozmach populismu a agresivního nacionalismu.

Překlad Zuzana Schwarzová.

Vyhladit kastu, rozdrtit třídu. Subalterní indické politické myšlení Jiří Krejčík

Publikace předkládá českému publiku průřez indickými hnutími nedotýkatelných i nízkých kast za posledních sto let. Úvodní studie seznamuje čtenáře jak s historií těchto hnutí, tak s úskalími při jejich analýze. Výběr reprezentuje texty nejvýznamnějších občanských aktivistů, politických myslitelů i sociálních vědců spojených s různými proudy subalterního politického myšlení. Závěrečná studie načrtává možné perspektivy politického zastoupení dalitských a nízkých kast na indické politické scéně.

STUDIE A PRAMENY K DĚJINÁM MYŠLENÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH

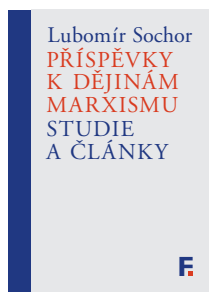
Anděl na hrotu meče | Vítězslav Gardavský

Český filosof Vítězslav Gardavský pracoval na knize v obtížných pracovních podmínkách během let 1972–1975, kdy mu bylo zapovězeno působit v oboru. Navazuje zde sice na řadu motivů ze svých předchozích dvou knih (*Bůh není zcela mrtev*, *Naděje ze skepse*), nicméně současně rozvíjí, na příkladu starozákonního proroka Jeremjáše, zcela původní úvahy, v nichž se pokouší rehabilitovat „proroka“ – a to nikoli jako osobnost, ale daleko spíše v jeho společenské funkci sociálního kritika. Vydání se opírá o strojopisnou i rukopisnou verzi Gardavského knihy.

Příspěvky k dějinám marxismu. Studie a články Lubomír Sochor

Knihla nabízí reprezentativní výběr z textů marxistického filosofa Lubomíra Sochora (1925–1986). Mnohé z nich nebyly dosud publikovány (mj. také z důvodů cenzurních zásahů), některé vyšly pouze v exilových časopisech a zahraničních odborných publikacích. Sochor zamýšlel sepsat dějiny marxistické filosofie. Přestože tento svůj projekt nikdy nezavršil, v jeho pozůstalosti se dochovalo značné množství textů představujících dílčí příspěvky, v nichž Sochor formou sond zkoumá rozličné aspekty marxistické filosofie. Zaměřuje se zpravidla na koncepce a diskuse, které byly z nejrůznějších důvodů v marxismu samém vytlačeny na okraj. Provádí jejich pečlivou rekonstrukci a zároveň aktualizaci v kontextu kritické teorie společnosti.

ARCHIV ČESKÝ

Českokrumlovské berní prameny druhé poloviny 15. a počátku 16. století | Martin Nodl (ed.)

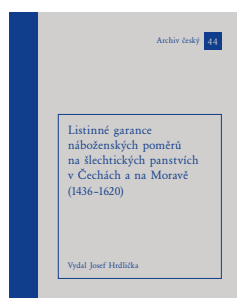
Český Krumlov patří k nemnoha z českých a moravských poddanských měst, jež mají pro období 15. a počátku 16. století dochované prameny berní povahy. Edice českokrumlovských berních pramenů, vzniklých jako součást daňové evidence rožmberské městské i vrchnostenské správy, zahrnuje tři typy písemností: berní soupisy z let 1459 a 1466, berní rejstřík z roku 1463 a berní povinnosti z přelomu 15. a 16. století, jež jsou součástí rožmberských urbářů. V nich je zachyceno nejen vnitřní město, ale i krumlovské předměstí a samostatně spravovaný Latrán.

Listinné garance náboženských poměrů na šlechtických panstvích (1436–1620)

Josef Hrdlička (ed.)

Svazek edičně zpřístupňuje listiny z let 1436 až 1620 pro některá česká a moravská vrchnostenská města, jejichž vydavatelé se v nich snažili garantovat budoucí vývoj náboženských poměrů v dané lokalitě. Publikováno je 75 listin v podobě in extenso, doplněných záhlavním regestem a poznámkovým aparátem. Součástí edice je úvodní studie, jejíž první část představí celý soubor studovaných pramenů a zasadí je do historického kontextu.

Registrum na deset truhlic s privilegii Českého království.

Soupis listin uložených v korunním archivu na Karlštejně z počátku 16. století

Lenka Bobková a kol. (eds.)

Edice zpřístupňuje soupis písemností z archivu České koruny na Karlštejně, který daly na počátku 16. století zhotovit české stavy. Nešlo pouze o inventární pomůcku, soupis vyjadřoval zároveň představy politické reprezentace o státoprávní podobě České koruny, a to hluboko do raného novověku. Pro domácí stavy byl dostupným přehledem o právech a privilegii českého krále, rozloze České koruny či o smlouvách českých a evropských panovníků. Edice zohledňuje celkem 23 českých a 10 německých rukopisů.

COLLOQUIA MEDIAEVALIA PRAGENSIA

Christianizace v dlouhém trvání.

10.–15. století v Českém a Polském království

Krzysztof Bracha, Martin Nodl, Marcin R. Pauk (eds.)

Christianizace, původně redukována na přijetí křesťanství knížaty a jejich družinou, na založení biskupství a arcibiskupství, na fundace klášterů či rozvoj církevní správy, není v této knize chápána jako jednorázový akt. Naopak, dvanáct českých a polských (část příspěvků je v polštině) autorů zde christianizaci pojímá jako dlouhodobý a komplikovaný proces, charakterizovaný soupeřením mezi pohanstvím a křesťanstvím, mezi pověrami a pravověřím, či jako pozvolnou a mnohdy dosti pokřivenou recepci modelů západoevropského církevního života ve středověkých knížectvích a královstvích středovýchodní Evropy.

MONUMENTA NUMISMATICA

Mincovníctví Břetislava I. | Jiří Lukas, Jan Videman a kol.

Publikace je založena na podrobném rozboru dvou velkých, dosud nepublikovaných denárových nálezů mincí z doby vlády Břetislava I. u Šelešovic a Žehuně. Analýza nálezů umožňuje nově formulovat širší ekonomické i administrativní souvislosti Břetislavova mincovnictví a osvětlit i otázku tzv. Břetislavovy mincovní reformy, kladené obecně do období kolem roku 1050. Podarilo se rovněž stanovit relativní chronologickou posloupnost ražby jednotlivých denárových typů tohoto panovníka.

NUMISMATICKÉ SBORNÍKY

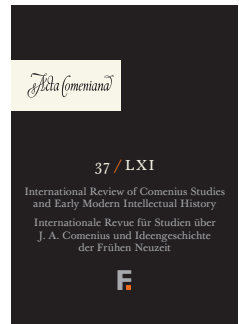
Numismatický sborník 36, 37 a 38 | Jiří Militký (ed.)

Numismatický sborník prezentuje výsledky numismatického bádání v českých zemích i v širší střední Evropě. Jeho hlavním úkolem je průběžné zveřejňování nových hromadných i jednotlivých mincovních nálezů a revize nálezů starších, prostor však dostávají rovněž příspěvky zaměřené na souvislosti, v nichž mince vystupují jako důležitý historický pramen.

Acta Comeniana 37

Vladimír Urbánek, Lucie Storchová (eds.)

Svazek přináší inovativní studie k intelektuálním dějinám raného novověku a recenze recentní literatury. Ze studií je třeba zmínit zejména příspěvek Stefana Gulizii, který zkoumá fenomén soukromých knihoven a učenecké praxe čtení a psaní v okruhu univerzity v Helmstedtu. Jan Čížek analyzuje Komenského přírodní filosofii v kontextu mosaické fyziky. Dominik Whittaker se zabývá komparací pojetí víry a rozumu u Komenského a Pierra Baylea. Keplerově recepci rosenkruciánských manifestů se věnuje Jiří Michalík. Patočkovu interpretaci Komenského díla, zejména vztah raných spisů a *Obecné porady*, zkoumá Dalibor Vik. Svazek vhodně doplňuje recenzní studie z pera Kateřiny Lochmanové a šest recenzí recentní literatury.

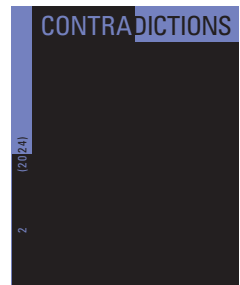
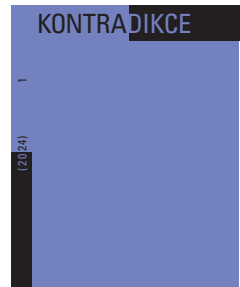
Kontradikce. Časopis pro kritické myšlení 2024/1

Contradictions. A Journal for Critical Thought 2024/2

Jiří Růžička, Šimon Svěrák (eds.)

Nová čísla *Kontradikcí* se věnují problematičkému dědictví „freudomarxismů“ ve střední a východní Evropě. V anglickém čísle najdete články, které mapují recepci a osudy psychoanalýzy v levicovém prostředí meziválečného Maďarska; analyzují kritiky „freudiánství“ v Hodžově Albánii, resp. teoretické ozvěny psychoanalýzy v československé „Historické skupině“. Stranou samozřejmě nemůže zůstat ani klasik „žánru“ Slavoj Žižek, jehož koncepce jsou ovšem nahlíženy prizmatem jeho raného „jugoslávského“ období. Nechybí ale ani překlady textů Závise Kalandry a Karla Teigeho. Jako poctu nedávno zesnulému Peterovi Steinerovi jsme zařadili do čísla i jeho text o Václavu Černém.

České číslo pak nabízí studii o bulharském dědictví Julii Kristevy, jakož i překlad významného levicového psychoanalytika Otto Frenichela s podrobným komentářem. V sekci Materiály je publikován program Pražských přednášek o psychoanalýze s úvodem J. Cvekla. Číslo ovšem obsahuje i netematické studie o myšlení současné české konzervativní levice, o teoretických a aktivistických postojích bolivijské filosofky Silvie R. Cusicanqui a rovněž i rozsáhlý recenzní esej o významné současné knize analyzující Marxův pojem moci.

MIMOŘÁDNÁ ČÍSLA FILOSOFICKÉHO ČASOPISU

Falling Up. Philosophizing Hellscapes on Earth

Martin Švantner, Ondřej Váša (eds.)

Zdá se, že jedním z charakteristických rysů současné představivosti je přesun „pekelné“ z podzemí na nebesa, zatímco Země je „kosmizována“ coby vesmírný úhor. Jestliže postapokalyptické vize situují místa posledního soudu do vesmíru, pak vesmír na oplátku vstupuje do pozemského teritoria. Mimořádné číslo bude tuto proměnu zkoumat z mnoha různých úhlů: zaměří se na filosofickou relevanci „pekelných krajín“ v umění, na výzvu k nové diplomacii mezi živým a neživým, na fenomén radiace nebo na monstrózní kanonickou postavu Vetřelce. Zvláštní číslo se pochopitelně nevyhne obligátní otázce po nových „vznešených“: ať už v propastech světla nebo temnoty.

Metaphors of Knowledge.

Exploring Cognitive Transformations in Early Modernity

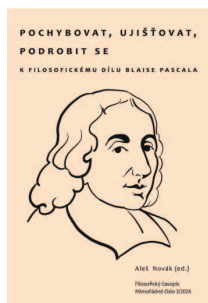
Petr Pavlas, Lenka Řezníčková, Lucie Storchová (eds.)

Metafory ve vědě, filosofii a umění jsou pro dějiny myšlení zásadní, protože sloužily nejen pro zjednodušení obtížné látky, ale také invenci, spekulaci a teorii. Hrály mj. důležitou roli při vzniku novověkých idejí encyklopedie a encyklopedismu, a tudíž i programů univerzálního vědění, všeobecného vzdělání a nejnověji otevřené vědy. Zatímco dějiny pojmů jsou obecně uznávány za klíčové a pilně studovány, dějiny metafor jsou dosud poměrně upozaděny. Tato publikace chce přispět k jejich upřednostnění.

Pochybovat, ujišťovat, podrobit se.

K filosofickému dílu Blaise Pascala | Aleš Novák (ed.)

V roce 2023 uplynulo 400 let od narození francouzského matematika, filosofa a hlavně křesťana Blaise Pascala. U této příležitosti proběhla konference, jejíž příspěvky zde přinášíme. Ty ukazují Pascala v dialogu s René Descartem, jako ztělesnění figury svobodného ducha ve smyslu „středního“ období Nietzscheho filosofování, jako inspirátora existenciálně laděné filosofie Sorena Kierkegaarda a Romana Guardiniho, jako dodnes inspirujícího myslitele konfrontujícího nás s pocitem „kosmické hrůzy“ a konečně jako myslitele, který zdanlivě chybí v Heideggerově koncepci „dějin bytí“, jenom aby se v nich ukázal v překvapivé konstelaci epochy „actualitas“.

PUBLIKACE MIMO EDIČNÍ ŘADY

Afrodíté včera a dnes. Metamorfózy antické bohyně

Jan Bažant, Roman Prahel (eds.)

Soubor případových studií předních odborníků k podobám jednoho z nejvýznamnějších antických božstev. Řeckou Afroditu, kterou Římané znali jako Venuši, studie analyzují z různých úhlů. Chronologicky obsahují období od antiky až po současnost a vedle historických témat se zabývají i současným uměním a divadelní praxí. Na projektu se podíleli badatelé z různých oborů: klasické archeologie, klasické filologie, religionistiky, dějin umění, divadelní a hudební vědy. Publikace vychází z vědecké konference *Afrodita včera a dnes*, pořádané v září 2021 v Akademii věd České republiky.

Druhá křížová výprava proti husitům | Petr Elbel (ed.)

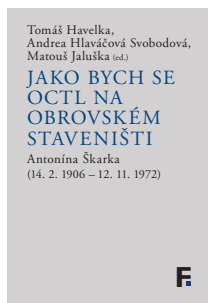
Druhá křížová výprava z roku 1421 byla jednou z největších vojenských akcí katolické Evropy proti husitům. Navzdory velkolepým přípravám a účasti tisíců bojovníků tažení selhalo. Otázku, proč se tak stalo, si kladli doboví kronikáři i pozdější historikové. Publikace nabízí dosud nejucelenější zpracování okolností a průběhu druhé protihusitské křížové výpravy, jež je založeno na rozsáhlém studiu pramenů včetně dosud neznámých nebo přehlížených textů. Výprava se ukazuje jako mezník v organizaci, propagaci i strategických úvahách o válce proti husitům.

Jako bych se octl na obrovském staveništi.

Antonín Škarka (14. 2. 1906 – 12. 11. 1972)

Tomáš Havelka, Andrea Hlaváčová Svobodová, Matouš Jaluška (eds.)

Kolektivní monografie celkem patnácti autorů se zaměřuje na život a dílo významného bohemisty, literárního historika Antonína Škarky. První část knihy se věnuje jeho životu, strávenému v podmínkách socialistické vědy: vlivům, které na Škarku působily, raným vědeckým pracím či jeho významu v kmenologii. Ve druhé části jsou uvedeny kapitoly prověřující na vybraných bohemistických tématech (středověká veršovaná kázání, plankty či barokní mystika) postupy jeho kritické a interpretační metody.

Jan Vodňanský. Locustarius

Pavlaína Cermanová, Adéla Ebersonová, Pavel Soukup (eds.)

Spis *Locustarius* františkána Jana Vodňanského z roku 1524 je polemikou proti středověkým kacířským sektám, které autor považuje za součást ďábelského spiknutí. První část spisu se zaměřuje především na kritiku Jednoty bratrské, přičemž autor popisuje její praxi pomocí slovníku známého z líčení sabatů a jevů spojených s čarodějnictvím. Druhá část obsahuje polemiku s Martinem Lutherem. Jde o první kompletní edici latinského textu *Locustarius*, doplněnou úvodem a komentářem, který přibližuje historický a teologický kontext tohoto díla.

Latinský Physiologus a jeho středověcí čtenáři;

sv. I (úvod) a sv. II (překlad latinské verze B a komentář) | Hana Šedinová

Řecký didaktický spis *Physiologus*, který byl sepsán v průběhu 2.–3. stol. v Alexandrii, pojednával o podivuhodných vlastnostech zvířat a několika kamenů a stromů, jejichž popis autor doplnil duchovní (teologickou nebo morální) interpretací. Text byl mimořádně populární v období raného křesťanství i ve středověku, kdy na základě latinské verze B vznikly desítky iluminovaných bestiářů sepsaných latinsky i v národních jazycích a jeho výklady pronikly také do středověké encyklopedistické a kazatelské literatury. Oba svazky doprovází barevná příloha ze středověkých rukopisů 12.–15. století.

Překlad Hana Šedinová.

Neexistujeme. Ale to nevadí.

Příběh o mozku, mysli, vědomí, a nás všech | Jiří Beňovský

V této knize vás autor provede cestou zkoumání povahy mysli, mozku a vědomí. Je vaše mysl jen elektrochemickým cirkusem ve vašem mozku? Nebo je tu něco víc? Připravte se na to, že vás autor vtáhne do světa, kde se mysl nachází všude, dokonce i ve stromech, písku na pláži, nebo třeba ve vašem vysavači. S vtipem a srozumitelností, díky nimž složité filosofické myšlenky zpřístupní i vaší babičce, vás tato kniha zve na intelektuální dobrodružství, které možná změní váš pohled na sebe sama i svět kolem vás. Pokud jste někdy pochybovali o svém místě v kosmu, nebo prostě jen hledáte knihu, která vám rozproudí mozkové závity, právě jste ji našli.

Úvod do platónských studií.

Metodologie, perspektivy, směřování | Kryštof Boháček

Kniha předkládá v českém prostředí dosud chybějící celkový přehled platónského bádání od konce 17. století po současné trendy, včetně detailních rozborů textů klíčových autorů. Součástí je i mezinárodně výjimečný přehled české platónské scény. Kritériem jsou hermeneutická východiska jednotlivých škol a společné momenty v metodologii každého z interpretů, včetně molekulárního perspektivismu, jenž je vlastní pozicí autora.

DOTISKY

Fenomenologie ducha | Georg Wilhelm Friedrich Hegel

Dílo, koncipované Hegelem jako úvod do systému a současně jako filosofické ospravedlnění systému, přerostlo v neopakovatelný výklad systému samého. Ovlivnilo evropské duchovní dějiny a filosofické poznání v řadě jeho oblastí. Překlad, mající počáteční východisko v překladu Jana Patočky, se opírá o akademické vydání a přejímá z něho rozsáhlé poznámky, které odkazují na filosofický, vědecký a literární kontext Hegelových myšlenek a přinášejí také odkazy na věcně související místa v textu. Vznikl ve snaze dostat současným nárokům na vydávání klasických děl a pokročilejšímu stavu bádání.

Překlad Jan Kuneš a Milan Sobotka.

Ne pro zisk. Proč demokracie potřebuje humanitní vědy Martha Nussbaumová

Kniha obhazuje humanitní vzdělání, jež je v západních společnostech stále více pod tlakem ekonomických imperativů a komercializace. S oporou v argumentech klasiků (Sókratés, Rousseau, Dewey, Mann, Thákur) autorka dokazuje, že všestranné humanitní vzdělání tvoří základ pro přežití demokracie. Kniha se primárně vyslovuje k situaci v USA, její ústřední argument ale bezpochyby platí i v Evropě.

Překlad Otakar Vochoč.

F

MARTHA C.
NUSSBAUMOVÁ
NE PRO ZISK
PROČ DEMOKRACIE
POTŘEBUJE
HUMANITNÍ VĚDY

E-KNIHY

Ke spravedlnosti. Kritická teorie globální společnosti a politiky Marek Hrubec

Druhé vydání knihy *Od zneuznání ke spravedlnosti*, nyní s novým titulem, navazuje na kritiku liberálních a libertariánských rozporů z perspektiv kritické sociální teorie a dalších kriticky orientovaných sociálních teorií ve světě. Přechází přitom k náročnější teorii globální sociální spravedlnosti, jež reflektuje především hlediska stále marginalizovaného globálního Jihu.

Kontradikce. Časopis pro kritické myšlení 2024/1 | Contradictions. A Journal for Critical Thought 2024/2 / Jiří Růžička, Šimon Svěrák (eds.)

Viz edice Kontradikce.

Nakladatelství Filosofia

filosofia@flu.cas.cz

Filosofického ústavu AV ČR, v. v. i.

filosofia.flu.cas.cz

Jiřská 1, 110 00 Praha 1

facebook.com/nakladatelstvifilosofia

Termíny vydání jednotlivých titulů a mnohé další, včetně řady e-knih v PDF zdarma, najdete na webové adrese filosofia.flu.cas.cz.

Přejeme příjemnou četbu!